

กระทู้ถามที่ ๑๕๓๑ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง การลงคะแนนเสียงเลือกกำนันผู้ใหญ่บ้าน

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ตามรัฐธรรมนูญว่าการกระทรวงมหาดไทย ดังต่อไปนี้

สืบเนื่องจากข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกกำนัน พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้กำหนดระยะเวลาการลงคะแนนเสียงเลือกผู้ใหญ่บ้านไว้ให้อยู่ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ ๑๐.๐๐ น. - ๑๕.๐๐ น. และเลือกกำนันในช่วงเวลา ๐๘.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. นั้น จะเห็นได้ว่าช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ดังกล่าวมีช่วงระยะเวลาที่น้อยกว่าการเลือกตั้งโดยทั่วๆ ไป ทำให้ราษฎรผู้มีสิทธิและประสงค์จะใช้สิทธิของตนในการลงคะแนนเสียงเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านบ่อยครั้งที่ไม่สามารถลงคะแนนที่การงานไปลงคะแนน เช่น ราษฎรที่มีเวลาว่างเฉพาะในช่วงเช้า และลักษณะของงานหรือลักษณะของอาชีพจำเป็นต้องหมุนเวียนกันไปลงคะแนน เนื่องจากไม่มีคนทำงานเป็นการสร้างความไม่สะดวกให้แก่ราษฎรอย่างมาก จึงขอเรียนถามว่า

๑. กระทรวงมหาดไทยมีนโยบายที่จะเปลี่ยนแปลงระยะเวลาการลงคะแนนเสียงเลือกผู้ใหญ่บ้าน และกำนันจากเดิมที่กำหนดไว้ตั้งแต่ ๑๐.๐๐ น. - ๑๕.๐๐ น. และ ๐๘.๐๐ น. - ๑๕.๐๐ น. เป็น ๐๘.๐๐ น. - ๑๖.๐๐ น. เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎร จะได้หรือไม่ประการใด ถ้าไม่ได้เพราะเหตุใด ขอทราบรายละเอียด

๒. กระทรวงมหาดไทยสามารถแก้ไขระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับระยะเวลาการลงคะแนนเสียงเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านดังกล่าว ให้แล้วเสร็จภายในกำหนด ๒ เดือน จะได้หรือไม่ประการใด เพราะเป็นเพียงการแก้ไขระเบียบข้อบังคับภายในของกระทรวงมหาดไทยเอง ถ้าไม่ได้เพราะเหตุใด ขอทราบรายละเอียด

๓. ในการออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้ใหญ่บ้าน จะขอให้มีการเลือกโดยวิธีลับอย่างเดียวได้หรือไม่ ถ้ามีได้เพราะเหตุใด ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

นิยม วรปัญญา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย

จังหวัดลพบุรี

คำตอบกระทู้ถามที่ ๑๔๓๑ ร.

ของ นายนิยม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดลพบุรี
เรื่อง การลงคะแนนเสียงเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ข้าพเจ้า นายโกศล พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขอตอบกระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีความสนใจ ดังนี้

คำถามข้อ ๑ กระทรวงมหาดไทยมีนโยบายที่จะเปลี่ยนแปลงระยะเวลาการลงคะแนนเสียงเลือกผู้ใหญ่บ้านและกำนัน จากเดิมที่กำหนดไว้ตั้งแต่ ๑๐.๐๐ น. - ๑๕.๐๐ น. และ ๐๘.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. เป็นเวลา ๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎร จะได้หรือไม่ประการใด ถ้าไม่ได้ เพราะเหตุใด ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อ ๑ กระทรวงมหาดไทย ขอเรียนชี้แจงดังนี้

๑. สภาพทั่วไป

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกกำนัน พ.ศ. ๒๕๒๔ และข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดเรื่องการเลือกและระยะเวลาการลงคะแนนเลือกกำนันผู้ใหญ่บ้านไว้ดังนี้

ผู้ใหญ่บ้าน

การเลือก ให้นายอำเภอเป็นประธาน พร้อมด้วยกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น อย่างน้อยหนึ่งคน วิธีเลือกจะกระทำโดยลับหรือโดยเปิดเผยก็ได้ และเมื่อราษฎรส่วนมากที่มาประชุมเลือกผู้ใดแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ใหญ่บ้าน (พระราชบัญญัติฯ มาตรา ๑๓)

ให้นายอำเภอประกาศกำหนดเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดการลงคะแนนในวันเลือกตั้งนี้

(๑) สำหรับระยะเวลาการประชุมราษฎรในวันเลือก ให้เริ่มตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ - ๑๐.๐๐ น.

(๒) การเลือกโดยวิธีลับให้เริ่มลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.

(๓) การเลือกโดยวิธีเปิดเผย ให้เริ่มออกเสียงลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๑๐.๐๐ น. จนกว่าการออกเสียงลงคะแนนจะแล้วเสร็จ

แต่ถ้านายอำเภอเห็นว่าจะดำเนินการตามกำหนดเวลาใน (๑) (๒) (๓) ไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากมีเหตุจำเป็น ก็ให้ใช้ดุลพินิจกำหนดระยะเวลาตามความจำเป็น (ข้อบังคับฯ ข้อ ๖)

กำนัน

การเลือก ให้นายอำเภอจัดให้มีการเลือกโดยรับสมัครจากผู้ใหญ่บ้านใน ตำบลนั้น และเมื่อราษฎรที่มาลงคะแนนเสียงส่วนมากเลือกผู้ใดแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นกำนัน วิธีการเลือกกำนันให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (พระราชบัญญัติฯ มาตรา ๓๐)

เวลาเลือกกำนัน ให้เริ่มตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. ถึงเวลา ๑๕.๐๐ น. (ระเบียบฯ ข้อ ๗)

๒. กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ กฎเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติ

๒.๑ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

๒.๒ ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕

๒.๓ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกกำนัน พ.ศ. ๒๕๒๔

๓. การดำเนินการที่ผ่านมา

๓.๑ กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดระยะเวลาในการลงคะแนนเลือก ผู้ใหญ่บ้านไว้กรณีเลือกโดยลับตั้งแต่เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. และกรณีเลือกโดยเปิดเผย ตั้งแต่เวลา ๑๐.๐๐ น. จนกว่าการออกเสียงลงคะแนนจะแล้วเสร็จ ก็เพื่อให้คณะกรรมการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ที่นายอำเภอแต่งตั้งได้ใช้เวลาก่อนการลงคะแนนหรือออกเสียงดังกล่าว คือระหว่างเวลา ๐๘.๐๐ - ๑๐.๐๐ น. ในการประชุมชี้แจงราษฎร ให้ทราบถึงรายละเอียด ขั้นตอน และวิธีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน อันจะมีผลให้ การเลือกผู้ใหญ่บ้านเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามเจตนารมณ์ของราษฎรที่ต้องการให้ผู้ใด เป็นผู้ใหญ่บ้านอย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ราษฎรได้ใช้สิทธิร้องขอให้กระทำการเลือก โดยวิธีเปิดเผย ตามที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ อย่างไรก็ตาม หากนายอำเภอพิจารณาแล้วเห็นว่า กำหนดระยะเวลาดังกล่าว ไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากมีเหตุจำเป็น ก็อาจใช้ดุลพินิจกำหนดระยะเวลาได้ตามความจำเป็น

๓.๒ สำหรับการเลือกกำนัน กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดระยะเวลา การลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. ซึ่งสอดคล้องกับการเลือกสมาชิกวุฒิสภา สมาชิก สภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งราษฎรส่วนใหญ่มีความคุ้นเคยอยู่แล้ว

๓.๓ กระทรวงมหาดไทย มีความเห็นว่า ระยะเวลาการลงคะแนนเลือก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามระเบียบ ข้อบังคับ ดังกล่าว ได้เข้ามาเป็นเวลาพอสมควร ราษฎรมีความเคยชิน และเหมาะสมดีแล้ว แต่จะได้นำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับ ในโอกาสที่เหมาะสมต่อไป

คำถามข้อ ๒ กระทรวงมหาดไทยสามารถแก้ไขระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับระยะเวลาการลงคะแนนเสียงเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านดังกล่าว ให้แล้วเสร็จภายในกำหนด ๒ เดือน จะได้หรือไม่ประการใด เพราะเป็นเพียงการแก้ไขระเบียบข้อบังคับภายในของกระทรวงมหาดไทยเอง ถ้าไม่ได้เพราะเหตุใด ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อ ๒ กระทรวงมหาดไทย ขอเรียนชี้แจงดังนี้

การแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับ ในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทยสามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ภายในกำหนดเวลา ๒ เดือน อย่างไรก็ดีตาม ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน กระทรวงมหาดไทยเห็นว่ามีความเหมาะสมดีอยู่แล้ว

คำถามข้อ ๓ ในการออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้ใหญ่บ้าน จะขอให้มีการเลือกโดยวิธีลับ อย่างเดียวได้หรือไม่ ถ้ามีได้เพราะเหตุใด ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อ ๓ กระทรวงมหาดไทย ขอเรียนชี้แจงดังนี้

วิธีเลือกผู้ใหญ่บ้าน ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดว่า โดยปกติให้กระทำโดยวิธีลับ เว้นแต่ผู้มีสิทธิเลือกที่มาประชุมส่วนใหญ่ร้องขอให้กระทำโดยวิธีเปิดเผย ก็ให้กระทำโดยวิธีเปิดเผย ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งบัญญัติว่า วิธีเลือกจะกระทำโดยลับหรือโดยเปิดเผยก็ได้ ดังนั้น หากจะแก้ไขวิธีเลือกผู้ใหญ่บ้านให้กระทำโดยวิธีลับเพียงอย่างเดียว ก็ต้องแก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ โดยบัญญัติให้การเลือกผู้ใหญ่บ้านกระทำโดยวิธีลับ ซึ่งแนวความคิดนี้ สอดคล้องกับความเห็นของกระทรวงมหาดไทย ที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ในการขอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ตามแผนปรับปรุงประสิทธิภาพ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ และขณะนี้ ร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา